

Tilleggsnotat – Digital identitet og rettssikkerhet i ny forvaltningslov

Fra: Juristforbundet

Til: Stortingets justiskomité

Dato: 07.05.2025

Sak: Prop. 121 L (2023–2024) – Lov om forvaltning (forvaltningsloven)

Digital identitet som forutsetning for rettssikkerhet

Juristforbundet vil i forlengelsen av vårt muntlige og skriftlige høringsinnspill rette oppmerksomheten mot én sentral utfordring i lovforslaget: Sikring **av tilgang til sikker digital identitet (eID) som forutsetning for å ivareta rettigheter og plikter i møte med digital forvaltning.**

I et samfunn hvor stadig flere forvaltningsprosesser skjer digitalt – ofte helautomatisk – blir eID **inngangsbilletten til rettssikkerheten**. Uten slik tilgang risikerer innbyggere i praksis å falle utenfor rettsstatens beskyttelse, ikke fordi de mangler rett, men fordi de ikke har tekniske muligheter til å gjøre den gjeldende. Og det er en viktig forutsetning hvis vi skal kunne rekruttere alle de utenlandske arbeidstakerne vi trenger fremover i sterk konkurranse med andre land.

Formålsbestemmelsen bør styrkes ytterligere

Forvaltningslovens formålsbestemmelse (§ 1) nevner i dag verken digital rettssikkerhet, teknologinøytralitet eller retten til tilgang på digitale tjenester. Juristforbundet mener det bør vurderes å legge til ytterligere et punkt som tydelig slår fast at loven også skal:

«...sikre likeverdig tilgang til forvaltningen, uavhengig av digital kompetanse, og ivareta rettssikkerheten i en digital forvaltning.»

En slik formulering vil være i tråd med både Grunnlovens krav om likeverd og ikke-diskriminering, og med EU-retten som i økende grad vektlegger «digital inclusion» som en menneskerettslig og sosial dimensjon.

Behov for vurdering av eID og eIDAS 2.0

eIDAS 2.0 og **digitale lommebøker** vil etter all sannsynlighet medføre betydelige endringer i hvordan offentlige og private tjenester autentiserer innbyggere og utveksler informasjon.

Juristforbundet anbefaler at:

- **Stortinget ber regjeringen utrede behovet for en nasjonal lov om digital identitet (eID)**, som regulerer både retten til å få utstedt eID, brukervennlighet, rettssikkerhet ved fravær eller tap, og kontrollmekanismer for nye løsninger som digitale lommebøker.
- En slik utredning sees i sammenheng med implementeringen av **eIDAS 2.0** og behovet for rettssikkerhet ved automatisert saksbehandling og datadeling.

I et digitalt samfunn er det ikke lenger nok å ha formelle rettigheter – man må også ha **tilgang til systemene som forvalter dem**. Juristforbundet mener dette må gjenspeiles tydeligere i ny forvaltningslov og i norsk lovgivning for øvrig.

Utkast merknad:

Komiteen viser til innspill fra Juristforbundet, som peker på at tilgang til sikker digital identitet (eID) i økende grad er en forutsetning for å kunne ivareta egne rettigheter og plikter i møte med digitalisert forvaltning.

Komiteen mener at i en forvaltningslov som skal ivareta rettssikkerheten til innbyggerne, bør det vurderes hvordan personer uten eID eller med lav digital kompetanse skal sikres likeverdig tilgang til forvaltningens tjenester. Komiteen viser videre til at ny teknologi, herunder innføringen av eIDAS 2.0 og digitale lommebøker i EU, vil kunne endre hvordan innbyggere autentiserer seg og deler opplysninger i kontakt med offentlige myndigheter.

Komiteen mener derfor at det er behov for en helhetlig vurdering av reguleringen av eID og digitale identitetsløsninger i Norge, og hvordan disse henger sammen med forvaltningslovens formål om rettssikkerhet, åpenhet og tillit til forvaltningen.

Forslag til anmodningsvedtak:

Stortinget ber regjeringen utrede behovet for en nasjonal lov om digital identitet (eID), som skal regulere retten til å få utstedt eID også på høyt sikkerhetsnivå, sikre likeverdig tilgang til offentlig forvaltning uavhengig av digital kompetanse, og ivareta rettssikkerheten ved innføring av eIDAS 2.0 og digitale lommebøker.